20 maart 2025

Grondwettelijk Hof

PERSBERICHT
ARREST 49/2025

De mogelijkheid voor de bevoegde instantie van de betrokken godsdienst of de niet-confessionele zedenleer om te weigeren in te stemmen met een tuchtstraf voor een leraar levensbeschouwelijk onderricht, is slechts grondwettig als de weigeringsbeslissing kan worden gecontroleerd

Het Rechtspositiedecreet van het Vlaams Gemeenschapsonderwijs maakt het opleggen van een tuchtstraf aan een leerkracht levensbeschouwelijk onderricht afhankelijk van de instemming van de bevoegde instantie van de betrokken godsdienst of van de niet-confessionele zedenleer. De Raad van State vraagt het Hof of de betrokken bepaling bestaanbaar is met de artikelen 10 en 24, § 4, van de Grondwet, doordat voor het opleggen van een dergelijke tuchtstraf de school de instemming van een derde instantie moet verkrijgen, terwijl dat niet het geval is voor het opleggen van een tuchtstraf aan een leerkracht van een ander vak.
Het Hof oordeelt dat de betrokken bepaling op twee manieren kan worden geïnterpreteerd. Indien de voorwaarde van de instemming van de bevoegde instantie van de eredienst of van de niet-confessionele zedenleer zo wordt geïnterpreteerd dat zij aan die instanties een absoluut vetorecht toekent tegen een door de school voorgestelde tuchtstraf, zonder enige controle op de redenen die aan de weigering ten grondslag liggen, zijn de artikelen 10 en 24, § 4, van de Grondwet geschonden. In de interpretatie dat de school en, in voorkomend geval, de kamer van beroep van het Gemeenschapsonderwijs en de Raad van State kunnen nagaan of die weigeringsbeslissing 1) behoorlijk is gemotiveerd, 2) niet is aangetast door willekeur en 3) niet is genomen met een oogmerk dat vreemd is aan de uitoefening van de autonomie van de betrokken geloofsgemeenschap, zijn de artikelen 10 en 24, § 4, van de Grondwet niet geschonden.

1. Context van de zaak

Artikel 61, § 1, tweede lid, van het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 27 maart 1991 « betreffende de rechtspositie van bepaalde personeelsleden van het Gemeenschapsonderwijs » (hierna : het Rechtspositiedecreet) maakt het opleggen van een tuchtstraf aan een leerkracht levensbeschouwelijk onderricht in een instelling van het Gemeenschapsonderwijs afhankelijk van de instemming van de bevoegde instantie van de betrokken godsdienst of van de niet-confessionele zedenleer. De raad van bestuur van een scholengroep legt aan een leerkracht godsdienst een tuchtstraf op. De bevoegde instantie van de betrokken godsdienst heeft evenwel haar instemming geweigerd met het voorstel van tuchtstraf. De kamer van beroep van het Gemeenschapsonderwijs vernietigt daarop de tuchtstraf wegens miskenning van artikel 61, § 1, tweede lid. De betrokken scholengroep stelt tegen die beslissing een beroep in bij de Raad van State.

Voor de Raad van State voert de scholengroep aan dat artikel 61, § 1, tweede lid, van het Rechtspositiedecreet de artikelen 10 en 24, § 4, van de Grondwet schendt, doordat voor het

opleggen van een tuchtstraf aan een leerkracht levensbeschouwelijk onderricht de instemming van een derde instantie is vereist, terwijl dat niet het geval is voor het opleggen van een tuchtstraf aan een leerkracht van een ander vak.

2. Onderzoek door het Hof

De artikelen 10 en 11 van de Grondwet waarborgen het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie. Artikel 24, § 4, van de Grondwet waarborgt dat beginsel in onderwijszaken.

Het Hof stelt vast dat de betrokken bepaling past in een geheel van bepalingen van het Rechtspositiedecreet die voorzien in verschillende tussenkomsten van de bevoegde instantie van de betrokken eredienst of de niet-confessionele zedenleer in de gehele beroepsloopbaan van de leerkracht levensbeschouwelijk onderricht. Het Hof stelt eveneens vast dat reeds in de Schoolpactwet van 29 mei 1959 werd voorzien in de tussenkomst van het hoofd van de eredienst bij de benoeming van een leerkracht godsdienst in een inrichting van het officieel onderwijs. Het Hof stelt derhalve vast dat de betrokken bepaling uitgaat van de zorg om de authenticiteit van het godsdienst- en het niet-confessioneel onderwijs te waarborgen door het de bevoegde instantie van de betrokken eredienst en van de niet-confessionele zedenleer mogelijk te maken om niet alleen tussen te komen in de aanstelling en de benoeming, maar ook in de tuchtrechtelijke vervolging van de leerkracht levensbeschouwelijk onderricht. Zij strekt bijgevolg ertoe de autonomie van de geloofsgemeenschappen te waarborgen, die een wezenlijk aspect vormt van de vrijheid van eredienst.

Het Hof leidt hieruit af dat het verschil in behandeling berust op een objectief en pertinent criterium, namelijk de aangelegenheid waarop het onderwijs van de leerkracht die het voorwerp van de tuchtsanctie uitmaakt, betrekking heeft, en die verantwoordt dat de bevoegde instantie van de eredienst en van de niet-confessionele zedenleer wordt betrokken bij de tuchtregeling van de leerkrachten die zij voor de aanstelling of de benoeming heeft voorgedragen.

Het Hof merkt evenwel op dat de leerkracht levensbeschouwelijk onderricht een hybride statuut heeft: hij ressorteert zowel onder de sfeer van de eredienst als onder het openbaar ambt. Vanaf zijn aanstelling of benoeming wordt de leerkracht levensbeschouwelijk onderricht immers een personeelslid onder het gezag van de directeur van de school. De bevoegdheid van de scholengroep om tuchtstraffen op te leggen aan een leerkracht, bijvoorbeeld wanneer deze geen medewerking verleent aan het pedagogisch project van de school, is een aspect van de vrijheid van onderwijs, gewaarborgd in artikel 24, § 1, eerste lid, van de Grondwet. Volgens het Hof wijkt artikel 61, § 1, tweede lid, van het Rechtspositiedecreet daarvan niet af, aangezien het bepaalt dat de beslissing tot het opleggen van een tuchtstraf moet worden genomen door de raad van bestuur van de scholengroep waar de betrokken leerkracht is tewerkgesteld.

Indien bijgevolg de voorwaarde van de instemming van de bevoegde instantie van de eredienst of van de niet-confessionele zedenleer zo moet worden geïnterpreteerd dat zij aan die instanties een absoluut vetorecht toekent tegen een door de raad van bestuur van de scholengroep voorgestelde tuchtstraf, zonder enige controle op de redenen die aan de weigering tot instemming ten grondslag liggen, doet zij volgens het Hof afbreuk aan de vrijheid van onderwijs en schendt zij de artikelen 10 en 24, § 4, van de Grondwet.

Volgens het Hof kan de betrokken bepaling evenwel ook anders worden geïnterpreteerd. Het verwijst daarbij naar het arrest nr. 45/2017 van 27 april 2017 over de afzetting van een inspecteur godsdienst die de Franse Gemeenschap, op voordracht van het hoofd van de eredienst waartoe de inspecteur behoorde, in haar basis- en secundair onderwijs had benoemd. In dat arrest heeft het Hof geoordeeld dat de autonomie van de geloofsgemeenschappen niet eraan in de weg staat

dat het tuchtorgaan, in eerste instantie, en de rechtscolleges, in tweede instantie, nagaan of de beslissing die de bevoegde instantie van de eredienst in het kader van haar tussenkomst in de tuchtprocedure neemt, 1) behoorlijk is gemotiveerd, 2) niet is aangetast door willekeur en 3) niet is genomen met een oogmerk dat vreemd is aan de uitoefening van de autonomie van de betrokken geloofsgemeenschap. Het Hof trekt de principes van dit arrest door naar deze zaak. Wanneer bijgevolg de bevoegde instantie van de eredienst of van de niet-confessionele zedenleer haar instemming weigert met een door de raad van bestuur van de betrokken scholengroep voorgestelde tuchtstraf, kunnen de raad van bestuur en, in voorkomend geval, de kamer van beroep van het Gemeenschapsonderwijs en de Raad van State die beslissing aan de hiervoor vermelde controle onderwerpen. In die interpretatie, heeft de betrokken bepaling geen onevenredige gevolgen en is zij bestaanbaar met de artikelen 10 en 24, § 4, van de Grondwet.

3. Besluit

In de interpretatie dat, wanneer de bevoegde instantie van de eredienst of van de niet-confessionele zedenleer haar instemming weigert met een door de raad van bestuur van de betrokken scholengroep voorgestelde tuchtstraf, de raad van bestuur en, in voorkomend geval, de kamer van beroep van het Gemeenschapsonderwijs en de Raad van State kunnen nagaan of die beslissing 1) behoorlijk is gemotiveerd, 2) niet is aangetast door willekeur en 3) niet is genomen met een oogmerk dat vreemd is aan de uitoefening van de autonomie van de betrokken geloofsgemeenschap, schendt artikel 61, § 1, tweede lid, van het Rechtspositiedecreet niet de artikelen 10 en 24, § 4, van de Grondwet.

Het Grondwettelijk Hof is het rechtscollege dat waakt over de inachtneming van de Grondwet door de verschillende wetgevers in België. Het Hof kan wetten, decreten en ordonnanties vernietigen, ongrondwettig verklaren en schorsen wegens schending van een fundamenteel grondrecht of een bevoegdheidverdelende regel.

Dit persbericht, opgesteld door de cel “media” van het Hof, bindt het Grondwettelijk Hof niet. De tekst van het arrest is te vinden op de webstek van het Grondwettelijk Hof.

Contactpersonen voor de pers : Frank Meersschaut | 0475/325.218 | Tim Souverijns | 02/500.12.21| Thomas Leys | 02/500.12.60

Volg het Hof via LinkedIn